

Иновативното образование днес – залог за сигурност в бъдещето

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

Автор: академик, полковник (о. р.) Наско Рафайлов

Annotation:

The article examines two mutually related attributes of the statehood - national security and education. Their strong interdependence and conditioning is analyzed in the context of the modern understanding of the concept of security and education as its creative factor. The two categories are both addressed in their unity and their relationship and dependence on other fundamental factors that ensure the degree of compatibility of life with the natural and social security environment. Conclusions are drawn for urgent and long term measures to these social activities of mankind for survival, sustainable development and prosperity.

Key words: national security, innovative education, emotional and reasonable intelligence, informational society, social engineering, resource security.

В първите три части публикувани в предходните броеве на списанието авторът разгледа съвременното разбиране за всеобхватност на съдържанието на понятието сигурност и подчерта силната връзка и зависимост между гарантиране на сигурността на отделния индивид и обществото като цяло и активното креативно усъвършенстване в дългосрочен план на мощното триединно социално средство – наука, образование, възпитание. Подчертани бяха и негативните последици от двата основни рушащи фактора на сигурността – неблагоприятните предизвикателства на природната среда от една страна и негативните елементи от човешка природа, изразяващи се в практиките на неговата неразумна дейност от друга. В контекста на съответност на качеството на образованието към нуждите на защитата на сигурността са посочени още: някои от основните негативни обществени фактори, влияещи спъващо върху адекватното развитие на образованието спрямо потребностите на утрешния ден; някои мерки за извеждане на по-високо иновативно стъпало и за създаване на повишен общ капацитет на образованието; решаващата роля на науката за въоръжаване на образованието с иновативна материя за висока ефективност на предмета на приложението му и др. Разгледани са възможностите и резервите за увеличение на ресурсното осигуряване за постигане на по-висока иновативност на образованието, науката и възпитанието и преодоляването на драстичните различия в образователните нива по света и др.

(Продължение на част трета т. 2. Резерви за осигуряване на допълнителни ресурси за развитие на иновативно образование. Трети bullet.)

➤ Пренасочване на ресурси от друга неразумна човешка дейност

Висок потенциал от резерви за мощно завишаване размера на ресурсното осигуряване на образованието, науката и възпитанието за всички общества се крият най-вече в разходните части на бюджетите на хората и общностите им.

Както вече беше подчертано, важен ресурсен потенциал за пренасочване се крие в колосалните средства, които се разходват във военната сфера за научно-техническо и технологично разработване и производство на въоръжение, логистика, свръхзапасяване с всички видове въоръжение и техника и поддържане на милионни армии от висококвалифицирани войни. Това са разходи, които нямат никакъв принос за умножаване на материалните и духовни блага на човечеството, а имат напълно обратен ефект. Повечето важни научни достижения се засекретяват с насоченост да бъдат използвани във военните области и едва след дълъг период от време, когато не са актуални се предоставят за прилагане в цивилните сфери. На пръв поглед, наличието и издръжката на този процес не предизвиква пряко социални кризи. Но анализът на колосалните разходи за тях, неучастието на многобройния висококвалифициран човешкия ресурс и високотехнологична техника в икономиките и научните изследвания, носи съответстващи колосални пропуснати ползи и загуби за обществата и е бреме за данъкоплатците. Цената на лукса, човечеството да отделя и разходва такива колосални средства за самоунищожение и материална разруха (засега ограничено), е изоставане в съревнованието на човечеството с константно протичащото за него време за оцеляване и просперитет в бъдещето.

Опитите свръхмилитаризмът да се предствни като мярка за защита на националната сигурност са неоснователни, защото той създава освен чувство за сигурност и чувство за превъзходство. Това стимулира изкушението на „предизвестения победител“ към агресия и присвояване на блага и територии на други общества. Алтернативата е цивилизованото споразумение за постепенно и взаимно контролирано разоръжаване на добра воля. И още: провеждане успоредно с това на икономическа и научна колаборация със стремеж на общностите към конвергенция с ноосферните нива и постепенно и постъпателно преодоляване на социална и ментална разслоеност и териториална екзистенциална диференцираност.

Друг колосален ресурсен резерв на човечеството се установява отново, като следствие от бавното преодоляване на несъвършенството на природата на самия човек и произтичащото от това все още примитивното социално стъпало, на което се намира. В резултат на това социалните практики изостават драстично в сравнение с нормите на рационалабстрактните достижения в обществените науки. Бюджетите на индивидите и общностите им са силно дебаласирани към разходната част за неизброими и

безкрайни забавления от спорта до музиката, хазарта, дро гите, извращения лукс и т.н. Тривиален, но много нагледен е примера, че бюджета на Община Варна, черноморска столица на европейска България за 2018 е значително по-малък от трансферната сума за преминаването наскоро на един популярен футболист от един клуб в друг. Такива икономически необосновани масови световни практики, надхвърлящи хилядократно и повече ползността си, са ежедневие и са деформирали широк слой от обществената менталност до прекалено скъпо струваща рушаща мания.

Предходно посочените ресурсни резерви и много още неизброени такива, заемат голям дял от човешко разхищение за сметка на пренасочване за финансиране на иновативните и креативни жизненоважни социални дейности. Посочените потенциални източници на резервни ресурси, очертават достатъчно ясно и значимо състоянието на процеса и разумната посока, в която следва да се преориентира.

Налага се извода за неотложна необходимост да се обнови световния обществен договор, по волята на всички народи, за постигане на сближаване на нивата на развитие във всички сфери на обществения живот с посредничеството на вече функциониращи международни институции или нарочно учредени такива. Дейността им трябва да се преориентира от предимствени координация и сблъсък на доктрини, интереси и ограничени изпълнителни действия по резолюции, каквато е съвременната преобладаваща практика, напр. в ООН, към приоритетното превръщане в световна дискуссионна кръгла маса за постигане на споразумения за изграждане и реализиране на нови общи норми на общезитие и ефективни преки действия, гарантиращи всеобща сигурност. Полумерките носят полурезултати, а в съвременните практики на това сътрудничество се постигат пренебрежимо малки или палиативни резултати.

Освен финансовите ресурси, от особено значение за изграждане на иновативния капацитет на образователните системи по света има преливането на образователно ноу-хау от водещите към проходащите. Наред с изграждането на материално-техническата база и широкото навлизане на модерните информационни технологии в образованието, необходимо е още веднъж да се подчертае голямото и решаващо значение на нивото на квалификация на гастролния преподавателски състав.

3. Времеви хоризонти за постигане на съществен резултат от повишения иновативен и креативен капацитет на образование, наука и възпитание .

Закономерно от анализа на факторите, влияещи едновременно в деветте посоки - креативна, вследствие от извеждане на науката, образованието и възпитанието, като приоритетни социални дейности и противоположната, на въздействие на рушащите фактори върху процеса, основателно възниква въпроса: В какви срокове можем да предполагаме настъпване на желаните осезаеми резултати?

Еднозначен отговор няма. Темпът на настъпването на положителен резултат е в пряка зависимост от интензивността на настъпването на съществени изменения в обществените нагласи и действия за извеждане като приоритетно всестранното концептуално, ресурсното и организационно обгрижване на разглежданите социални дейности и добиването от тях на високи иновативност и креативност.

Многобройни са факторите, влияещи върху протичането на разглеждания процес и резултата от него във времето. Влиянието им е в права зависимост от тежестта и силата на обективното им въздействие. Определящ фактор е разпределението на ресурсите и определянето на приложното им поле, чрез съсредоточените лостове за решения в ръцете на управляващите органи на държавна власт и притежателите на структуро-определящата едра частна собственост в икономиките. Проблемът занимава много учени по света и нормално те нямат категоричен отговор, как ще се развие във времето. Характерно е, че всички съзират очевидния риск, че поради ограниченост на процеса на обгрижване и капсулованост на кръга на ангажираните в него, положителния резултат от постигнатите и натрупани високотехнологични и технически релевантни достижения, да се разпростре благоприятно само върху ограничени групи от световните елити и да генерира сигурност избирателно само за тях .

Темповете на напредък в научната сфера имат изключително влияние върху ускоряването на протичането на разглеждания процес във времето. Особено внимание заслужават развитието и достиженията на два от клоновете на науката, които напредват бързо и неминуемо ще изиграят определяща положителна роля за сигурността на човека в перспектива:

- Първия е генното инженерство.

Той е решаващ за удовлетворяване на най-важните човешки ценности – удължаване на продължителността на живота и добро здраве. Здраве, не като поддържане на примитивна несъвършена биологична даденост и лечение на последващи заболявания на индивида, а като резултат от превантивното приложение на достиженията на този клон на науката. Увереност, че това е възможно, ни дават съобщенията за успешни опити на редакция в генома на яйцеклетки, сперматозоиди и отгледани в лабораторни условия зародиши, направени корекции на т.н. точкови мутации и др. Те предоставят висок практически приложим потенциал за изключване на наследствени ДНК деформации и подобрения в организмите внесени, чрез управление на ДНК кодовете в зародишите на необходимите на обществата нови човешки организми.

Добре изградения структурно и биологично организъм би гарантирал устойчивост на въздействието на природната среда и по-продължителна и висококачествена жизнена общественополезна активност. Защо не и постоянно възобновяема жизненост, ако науката успее да реши проблема със скъсяването на тело мерните участъци (т.н. теломери- окончания на хромозомите) при всеки цикъл на делене на клетките и

успешно да преодолее един от най-важните фактори на биологично стареене – феномена наречен краева недорепликация. Това практически би довело до перманентна обновяемост на организмите и отпадне на нуждата от пряка репродуктивност на нови такива, освен по целесъобразност. Достижението ще се последва от съществени многостранни положителни ефекти в развитието на менталността на индивидите, като:

- Преодоляване на пълната загуба на натрупаните компетентности на индивидите, настъпваща с предопределеното сенилно настъпване на биологичен край;
- ще тече необратим процес на непрекъснато обогатяване и упражняване на професионалните умения занаят;
- ще се преодолее несигурността породена от вероятностното постигане на желаните професионални и ментални компетенции в подрастващи индивиди и рискът да не съответстват на нивото на нуждите на обществото, в резултат на което, те ограничено ще намират приложение и биха се оказали излишни за сметка на породен дефицит от пълноценни такива и др.

Съчетанието на комплексното въздействие на разглежданите и други фактори ще предизвика положителен синергиен ефект върху съкращаване на времето за настъпване на резултатност от разглеждания процес и ще го изведе на по-високо йерархично социално стъпало.

Извън контекста на научната прогноза е възможно горните тези да звучат ужасяващо за наши съвременници, но това би било проява на липса на екзистенциална емоционална интелигентност и налага подготовка на обществата за креативна образователна и възпитателна дейност в тази посока.

С оглед изложените по-горе обективно налагащи се тези за качествено репродуктивни норми в обществата за нуждите на защита на сигурността, е необходимо да бъдат изследвани по-широко предварителните нагласи за това. Проучването трябва да стартира приоритетно по-широко във високоорганизираните общества, като потенциални флагмани за преодоляване на първичните емоционални задръжки и предрасъдъци срещу приложението на достиженията на генното инженерство. Последващия дидактичен процес следва да се основава на постигнати показни положителни примери, с цел изграждане на силна мотивация за подражание .

Наред с физическото усъвършенстване, приоритетено следва да се промотира програмиране на рационалния капацитет на новосъздаваните човешки организми. Изграждането на общи и специфични ментални качества на хората трябва да бъде съобразно нуждите за ефективното и хармонично функциониране на обществените органи, както и за техния личен комфорт.

Въпреки, че не разполагаме с огласена информация за това, без затруднение можем да прогнозираме силна съпротива срещу превантивно прилагане на рационално наложилите се новаторски подходи за генното и демографско планиране. Тази съпротива е предопределена от заложения най-мощен инстинкт в природата на човека за примитивно възпроизводство и продължение на вида и е трудна бариера за преодоляване. Трудна, нелека и със своя цена, но не непреодолима.

➤ Втория – демографското планиране

То има амбициозната задача да разреши най-вече проблема с оптимизиране на числеността на световното население, като го приведе постепенно към набелязана научнообоснована и практически функционална норма. Постигането на такава норма е решаващо за преодоляването на проблема свръхпопулация, като фактор генериращ значителни социалнослаби слоеве в обществата. Вследствие от непрекъснатото разширяване на тези слоеве, върху населението принадлежащо към тях ограничено се разпростира възможността за обхващане от капацитета на образователните системи, а от друга страна често отсъства като ценност в индивидите добиването на необходимия образователен ценз за включване в обществения живот. Тези хора са предварително обречени да не участват адекватно и пълноценно в социална интеграция на високоорганизирано общество. Като се има предвид и един от постулатите на криминалистиката, че генезиса на престъпността е в социалното положение на хората, с особена сила се очертава важноста на навременното прогнозиране и създаване на ексекютивни предпоставки за ефективна регулация на демографското възпроизводство.

Данните за темпа на прираст на световното население от информационните анали на ООН са фрапиращи и налагат радикализиране на мерките за овладяване на неразумния демографския бум. За столетието 1800 г. – 1900 г. населението е нарастнало от 978 мил. на 1650 мил. т. е. с 1,7 пъти. През следващото столетие е нарастнало на 6 127 мил. души т.е. с 3.7 пъти. Но за двете столетия общо нарастването на населението е 6,3 пъти. Днес общата му численост надхвърля 7 000 мил. Този темп на нарастване на световното население го обрича на норма на неуправляемост със значителни последици от това за отлагане на просперитета му .

Нивото на настоящата репродуктивност на населението е в ползрението на световната общественост, но сега действащите инструменти за влияние имат ограничено приложение и съответстващи резултати. Коефициентът на ефективност на управлението на процеса намалява пропорционално със снижаването на образователно, научно и възпитателно нива на обществата и следващото от това разслоение до широки социалнослаби слоеве. Пряка е зависимостта между факторите първичност на природата, ниско ниво на придобити компетенции на индивидите в такива общества и съответстващи им нива на липса на самоконтрол, като елемент на семейното планиране

и неефективна обществена регулация на репродуктивния процес. Естествено и смъртността там е висока, а средната продължителност на живота ниска.

4. Специфични фактори препяждващи процеса на културна конвергенция.

Сред многобройните специфични фактори се открояват следните два основни, които заслужават особено внимание, с оглед степента на влиянието им върху темпа на сближаване на културните нива с напредничавите общества постигнали висока креативността на науката, образованието и възпитанието:

- Разнообразието на народопсихиките.

Изложените тези за вероятната перспектива отделните общности да осъзнаят и предприемат целенасочени действия за интеграционна колаборация с напредничавите, са в тясна зависимост от нагласите за преодоляване препяждващите особености на народопсихиките им. Труднопреодолими пречки са трайно вкоренените им ментални традиции, които диктуват правилата на общежитията им, заложили са като основни норми в системите от закони, по които живеят и често генерират непреодолими противоречия с такива в другите общества. Важна съществена част от такива народопсихични особености са предрасъдъците произтичащи от радикалните верски традиции на общностите. Те са силен доминиращ мотивационен двигател в изграждане и следване на крайни асоциални практики и често формират особено силна закостенелост към необходимите общоинтеграционни процеси.

Преодоляването им изисква много апостолска работа от напредничавите, обща воля, материални предпоставки, технологично време, много упоритост и търпение.

- Генерални изменения в структурата на обществата, следствие от приложение на достиженията на научната революция .

Внедряването на революционните достижения на науката във всички сфери на обществения живот предизвиква нуждата от усвояване на непознати досега високотехнологични знания и умения в квалификацията на работната сила. Тоталното навлизане на високотехнологична автоматизация и роботизация в производствения процес и всички сфери на обществения живот, силно ще редуцира нуждите от пряко участие на човека и ще освободи големи групи недостатъчно квалифицирани или хора с ограничено приложими професии. Като следствие ще настъпят съществени изменения в структурата на работната сила и човекоемкостта във всички обществени сфери.

С особена сила се налага извода, че ще настъпят радикални качествени изменения в социалните структури на обществата. Големи групи от хора ще бъдат „временно излишни” и принудени да се преквалифицират. Известно е, че такива големи групи от хора с несигурен настоящ и перспективен социален статус са лабилни в избора си на средства за решаване на социалните си проблеми извън установения ред. Наложително е, на принципа на солидарността да се изградят и осигурят ресурсно фондове за

издръжка на тези групи хора поради наложителното им изчаквателно бездействие. Успоредно с това следва да тече процеса на професионалната им преориентация и търсене на форма на участие в обществена ползност. Само превантивно изградени мощни и компетентни управленски структури ще бъдат в състояние да управляват процеса и да предпазят обществата от остри социални конфликти и катаклизми, които биха ги върнали много назад по стъпалата на човешкия просперитет, както са ни научили уроците на историята. Така е възможно превантивно да се изградят предпазни механизми за да се избегне предизвикване на риверсивен рушащ ефект от социални сътресения, като последствие от бурното навлизане на достиженията на науката и образованието.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящата статия публикувана в четири последователни броя на списанието е съкратен и компресиран вид на значително по-обемистата едноименна студия разработена от автора.

Въпреки, че посочените фактори и аргументи, влияещи върху разгледаните социални сфери, са избирателно и частично представени, те са преценени като достатъчно представителни и убедителни за извеждане на направените изводи за със тоянието, неотложните мерки, перспективните цели и средствата, с които да бъдат постигнати значителни креативни резултати. Те са валидни в пълна сила за нашата страна.

Направените изводи от анализа на силно влияещи върху разглеждания процес посочени по-горе фактори, с които да бъде постигнат значителен напредък в добиване на креативното качество на образованието и неразделните от него наука и възпитание, трасираха концептуално някои от основните авенюта, които следва да се зложат при изграждане на програми за действие. Тези важни социални сфери се определиха като фундаментален фактор в процеса на изграждане и ефективно функциониране на елементите на системите за защитата на сигурността, с оглед гарантиране оцеляването и просперитета на човека във враждебната природна и противоречивата социална среда. Очерта се необходимостта от адекватност на подготовката на човека за преодоляване на тези предизвикателства, чрез придобиване на високотехнологични знания и умения, съчетани с качества на гъвкавост, адаптивност и силна социална интегративност.

Предвид широката публичност на проблематиката и аргументите за доказване на тезите в статията, авторът не прибегва до цитиране на конкретни източници, поради повтаряемостта и многобройността им в трудове на водещи учени и медийни публикации, за да избегне суетивна избирателност към отделни такива.

В максимален обозрим времеви хоризонт прогнозите за успех в преодоляване на заплахите и рисковете пред глобалната сигурност изглеждат от трудно до невъзможно

достижими, но водени от оптимистичното начало в светогледа ни, вече утвърдихме като правилна положителната нагласа.

Награда за вложените усилия от учените и обществениците за концептуално, организационно и ресурсно обгрижване на разглежданите фундаментални социални сфери, за да изиграят ролята си на гарант за защитата на сигурността в бъдещето на човека, ще бъде признателността на идните поколения за техния изпълнен човешки дълг.

академик, полковник (о.р.) Наско Рафайлов

е специалист в сферата на националната сигурност, с дългогодишен стаж като Директор на РДВР Варна, Директор на централна дирекция в МВР и Председател на Комисията за контрол над специалните служби и службите за охрана на обществения ред в 39-тото НС на РБ. Експерт е към НИИ на Икономически университет Варна и преподавател по корпоративна сигурност. Член е на ОАНОК.